

Vrijwillige inzet in Eindhoven

Verslag van het onderzoek
naar de vitaliteit van de vrijwillige
inzet in Eindhoven 2020- 2021

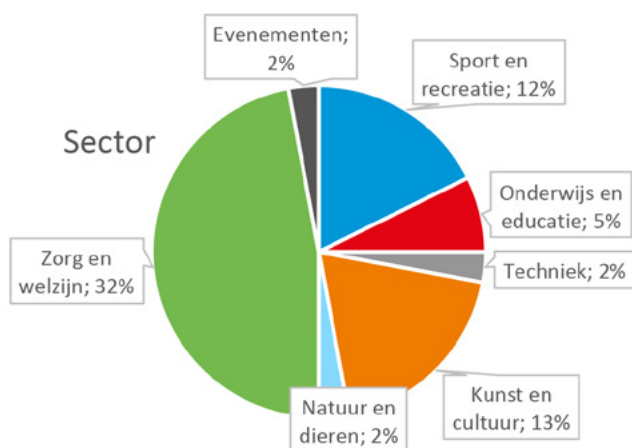
Onderzoek naar vrijwillige inzet Eindhoven 2020-2021

Eens in de 2 jaar doet Eindhoven Doet onderzoek naar de vitaliteit van vrijwillige inzet in Eindhoven. Ook dit jaar hebben we het onderzoek onder organisaties in Eindhoven die met vrijwilligers werken, weer uitgevoerd. In dit verslag presenteren we een samenvatting van de resultaten. Het onderzoek geeft een beeld van de behoeftes van Eindhovense organisaties en (bewoners)initiatieven die met vrijwilligers werken, de succesfactoren en de uitdagingen in het werken met vrijwilligers. Een aantal tabellen met de gegevens uit het onderzoek zijn opgenomen in de tekst. Daar waar ze niet opgenomen zijn verwijzen we naar de tabellen in de bijlage.

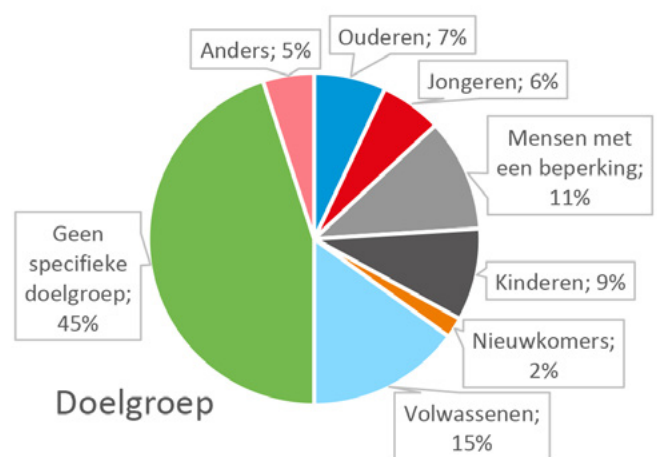
1. De organisaties

767 organisaties in diverse sectoren zijn uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. 249 organisaties hebben de vragenlijst ingevuld, dit is een respons van 32%. Van de deelnemende organisaties werkt 57% uitsluitend met vrijwilligers. De overige organisaties hebben beroepskrachten in dienst of bestaan voornamelijk uit beroepskrachten, ondersteund door vrijwilligers.

Het merendeel van de organisaties is actief in de sectoren 'zorg en welzijn', 'kunst en cultuur' en 'sport en recreatie'.

In deze sectoren zijn de doelgroepen; 'Mensen met een beperking', 'Ouderen' en 'Geen specifieke doelgroep' het beste vertegenwoordigd.

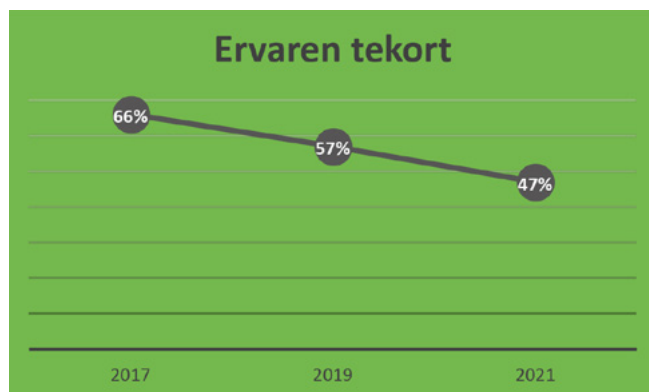

¹ Geen specifieke doelgroep: activiteiten van de organisatie zijn voor iedereen toegankelijk, bijvoorbeeld bij een buurtorganisatie, evenement of wijkcentrum

2. Vrijwilligers

2.1. Ervaren tekort

In 2021 ervaren 47% van de Eindhovense organisaties een tekort aan vrijwilligers, dat is opnieuw een afname ten opzichte van ons eerder onderzoek. In 2017 gaf 66% van de organisaties aan een tekort aan vrijwilligers te ervaren. In 2019 gold dit nog voor 57% van de organisaties.

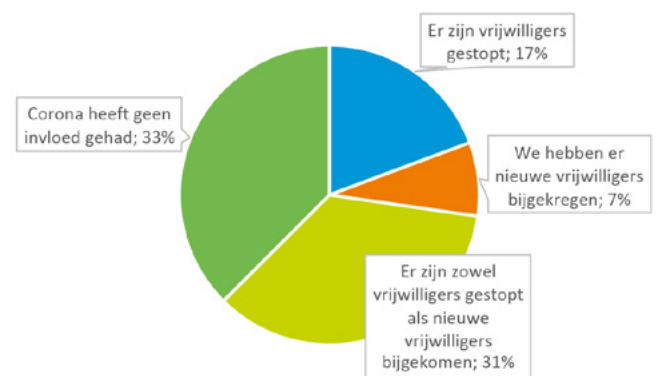
De organisaties die wel een tekort aan vrijwilligers ervaren, vallen onder de sectoren waar verhoudingsgewijs ook de meeste vrijwilligers actief zijn; 'zorg en welzijn' (36% van de organisatie ervaart een tekort), 'sport en recreatie' (17% van de organisatie ervaart een tekort), 'kunst en cultuur' (10% van de organisatie ervaart een tekort) (bijlage tabel 1).

Dit ervaren tekort wordt veroorzaakt door een daling van het aantal vrijwilligers dat aan de organisatie verbonden is (29%) en/of door een toename in de behoefte aan meer vrijwilligers (46%). Dit laatste komt bijvoorbeeld voor als er sprake is van uitbreiding van activiteiten of toename van het aantal klantvragen (bijlage tabel 2).

Ook lukt het een aantal organisaties niet om voldoende vrijwilligers te vinden. De oorzaken die daarbij genoemd worden zijn: 'sommige functies zijn moeilijk in te vullen' 51%, 'vrijwilligers willen zich niet voor langere tijd binden' 29% en 'corona' 28% (bijlage tabel 3).

De meeste problemen worden ervaren bij het vinden van vrijwilligers voor het 'uitvoeren van activiteiten' 38%, 'besturen' 28% en 'het organiseren van activiteiten' 18% (bijlage tabel 4).

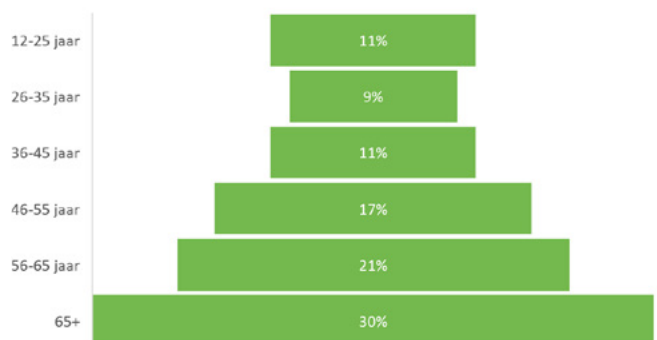
De corona pandemie en maatregelen hebben ook invloed op het vrijwilligersbestand van de meeste organisaties, zowel in positieve zin als in negatieve zin. Er zijn vrijwilligers gekomen en er zijn vrijwilligers gegaan, 31% van de organisaties zien beide bewegingen in hun eigen organisatie. Bij 33% van de organisaties heeft 'corona geen invloed gehad' op het vrijwilligersbestand, bij 31% zijn zowel 'vrijwilligers gestopt als nieuwe bijgekomen'.

2.2. Vrijwilligersbestand

Leeftijd

Bij de respondenten zijn in totaal 17.997 vrijwilligers actief in diverse leeftijdsgroepen. De grootste bijdrage wordt nog altijd geleverd door 65-plussers.

Gekeken naar de verdeling van de leeftijdsgroepen over de organisaties zien we dat in alle sectoren alle leeftijdsgroepen vertegenwoordigd zijn. De jongere generatie (t/m 45 jaar) is verhoudingsgewijs meer te vinden binnen de sectoren sport en recreatie, onderwijs en educatie en evenementen. De sectoren 'kunst en cultuur' heeft de meest homogene samenstelling van de diverse leeftijden (bijlage tabel 5).

Structureel of flexibel

Op de vraag hoeveel vrijwilligers structureel en hoeveel vrijwilligers flexibel actief zijn binnen de organisatie zien we bij alle sectoren dat er zowel vrijwilligers structureel (59%) als incidenteel (29%) actief zijn. De verhouding tussen het aantal structurele en flexibele vrijwilligers verschilt per sector. Verhoudingsgewijs zijn er binnen de sectoren 'evenementen' en 'kunst en cultuur' iets meer flexibele vrijwilligers actief en binnen 'zorg en welzijn' en 'sport en recreatie' meer structurele vrijwilligers (**bijlage tabel 6**).

In vergelijking met 2019 zien we een stijging in het aantal vrijwilligers dat zich flexibel inzet. In 2019 gaf 35% van de organisaties aan dat 10% van de vrijwilligers flexibel was. In 2021 zien we een lichte stijging van het van het aantal flexibele vrijwilligers dat deel uitmaakt van het totale vrijwilligersbestand naar gemiddeld 38%. (**bijlage tabel 6a**).

Starten en stoppen

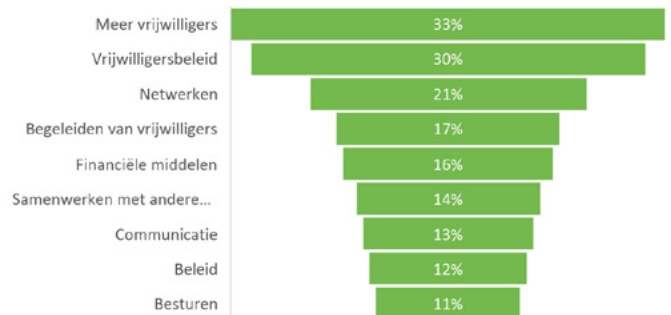
Vrijwilligers starten bij een organisatie en stoppen ook weer met hun vrijwilligerswerk. We hebben de organisaties gevraagd naar de redenen dat vrijwilligers komen en gaan. Als belangrijkste reden om te stoppen wordt persoonlijke omstandigheden (71%) genoemd. Voorbeelden daarvan zijn: leeftijd, verhuizen, geen zin meer, geen persoonlijk belang meer en door stilvallen van activiteiten tijdens corona andere bezigheden gevonden.

Als belangrijkste redenen waarom een vrijwilliger start bij een organisatie worden genoemd dat de activiteit en/of de organisatie en/of de doelgroep bij hem past (**bijlage tabel 7**).

Succesfactoren voor het behouden van vrijwilligers zijn o.a. betrokkenheid, sfeer en waardering/aandacht (**bijlage tabel 8**).

3. Ondersteuning

De grootste behoefte aan ondersteuning ligt op het gebied van 'meer vrijwilligers' en 'vrijwilligersbeleid', gevolgd door 'netwerken' en 'begeleiden van vrijwilligers'

De ondersteuning wordt bij voorkeur ontvangen in de vorm van 'leren van elkaar' (30%), 'trainingen' (23%) en 'inspiratiebijeenkomsten' 20% (**bijlage tabel 10**).

Behoeft aan ondersteuning blijft, maar in vergelijking met voorgaande jaren vragen organisaties minder ondersteuning. Bij de vraag bij welke ondersteunende organisatie zij aankloppen met vragen zien we een daling over de hele linie bijlage (**bijlage tabel 9**).

4. Conclusies

Minder tekort

Voor de derde keer voerden we dit onderzoek naar de vitaliteit van de vrijwillige inzet uit. Het geeft een beeld van de ontwikkelingen die de vrijwillige inzet in Eindhoven de afgelopen jaren heeft doorgemaakt. Organisaties ervaren opnieuw minder tekort aan vrijwilligers, de daling van 2019 zet door. Niet alleen slagen organisaties erin om meer vrijwilligers aan zich te binden en te behouden, maar ook kijken zij beter naar de talenten van de vrijwilligers en zetten deze op de juiste manier in.

Effecten corona

De coronapandemie heeft niet geleid tot hele grote problemen in het vrijwilligersbestand bij de organisaties die de vragenlijst hebben ingevuld. Het lijkt niet waarschijnlijk dat Eindhoven een uitzondering is op de landelijke tendensen: deed landelijk gezien in 2019 nog 46,7% van de bevolking² vrijwilligerswerk, eind 2020 stond de teller op 22% (Bron: CBR).

² Percentage is gemeten onder bevolking vanaf 15 jaar

Uit onze praktijk en contacten met organisaties weten we dat veel organisaties activiteiten stil hebben moeten leggen. In professionele organisaties is de ondersteuning vanuit vrijwilligers soms in zijn geheel stil komen te liggen. Een aantal activiteiten worden uitgevoerd in een andere vorm. Bij minder activiteiten is het logisch dat het ervaren tekort aan vrijwilligers ook lager is.

Toch zien we dat bij 17% van de organisaties vrijwilligers gestopt zijn tijdens en vanwege de pandemie en dat zij geen nieuwe vrijwilligers hebben kunnen verwelkomen. 31% heeft zowel afscheid moeten nemen van vrijwilligers als nieuwe vrijwilligers gevonden tijdens en vanwege de pandemie. Veel vrijwilligers kwamen werkloos thuis te zitten en komen niet vanzelfsprekend weer terug. Sommigen hebben andere bezigheden gevonden of vonden dit een goed moment hun plan om te stoppen met vrijwilligerswerk door te voeren.

De positieve kant van dit verhaal is dat 7% van de organisaties alleen maar mensen heeft mogen verwelkomen, naast de 31% die beide kanten zag. Massaal boden velen in de eerste lockdown hun hulp aan en ontstonden allerlei initiatieven en nieuwe vormen van vrijwilligerswerk. Mensen hebben ervaren dat ze wezenlijk wat kunnen bijdragen op een manier die bij hen past qua inhoud, waarde en tijd en niet gebonden aan bestaande structuren. De uitdaging is nu om deze vrijwillige energie te behouden voor Eindhoven, jouw organisatie/initiatief, de wijk. Hoe gebruik te maken van alle nieuwe ontwikkelingen die de pandemie ook heeft opgeleverd, zoals bijvoorbeeld digitaal vrijwilligerswerk, lichte vormen van vrijwillig actief zijn en flexibele inzet.

Flexibel vrijwilligerswerk

De meerwaarde van flexibiliteit in vrijwilligerswerk zien we ook terug in dit onderzoek. Zo geven organisaties aan dat één van de redenen dat zij niet voldoende vrijwilligers kunnen vinden, is dat mensen zich niet voor lange tijd willen binden. Door het werk, waar mogelijk, om te zetten in kortere klussen is een wereld

te winnen. Ook zien we in vergelijking met 2019 een groei in het aantal flexibele vrijwilligers. Als organisaties de mogelijkheid scheppen voor mensen om zich in een tijdelijke klus of op flexibele tijden zich in te zetten, willen meer mensen de klussen oppakken. Een kans die steeds meer organisaties pakken en die nog meer benut mag worden in de komende jaren.

Ondersteuning

Eindhoven Doet zal zich, met haar samenwerkingspartners, de komende jaren richten op het informeren, adviseren, faciliteren en trainen op de gebieden waar nodig en gewenst door de organisaties: meer vrijwilligers, vrijwilligersbeleid en netwerken. Organisaties willen graag leren van elkaar, getraind worden en inspiratie bijeenkomsten meemaken, deze vormen van ondersteuning zullen we dus inzetten.

Economische waarde van vrijwillige inzet

Als er iets blijkt uit dit onderzoek, is het wel dat de inzet van vrijwilligers in onze stad groot is en dat de ondersteuning en facilitering van deze organisaties gerechtvaardigd is.

Als we alleen de vrijwilligers meerekenen van de organisaties die dit onderzoek hebben ingevuld, komen we al op 17293 vrijwilligers, dat is gemiddeld 77 per organisatie, zij leveren naar schatting en gegevens ongeveer 128.600 uren werk: ongeveer 7 uren per week per vrijwilliger.

Omgerekend zou dit een bedrijf opleveren met 3572 medewerkers die 36 uren per week werken.

• Het aantal vrijwilligers bij de deelnemende organisaties (2021)	17832
• Het aantal uren vrijwilligerswerk voor de Eindhovense gemeenschap	125359
• Het aantal FTE's aangeboden (voltijdbanen)	3482

Ter vergelijking:

TU/e	3100 medewerkers
Gemeente Eindhoven	2020 medewerkers
Lumens	300 medewerkers
Archipel	1800 medewerkers
Vitalis	2300 medewerkers

Wat doet Eindhoven Doet:

De missie van Eindhoven Doet is het versterken van de vrijwillige inzet in de stad. Het laten groeien en bloeien van die fantastische organisaties en hun vrijwilligers die allemaal op hun eigen manier een bijdrage leveren aan een sterke sociale basis voor Eindhoven.

Meer vrijwilligers: Jijdoet040 en workshops voor organisaties

Organisaties willen meer vrijwilligers! Eindhoven Doet ondersteunt hen door het aanbieden van workshops op het gebied van vrijwilligers werven en met informatie (o.a. via www.eindhovendoet.nl) en advies. Organisaties leren hoe zij aantrekkelijker worden voor potentiële vrijwilligers.

Jijdoet040 biedt organisaties de mogelijkheid om snel in contact te komen met potentiële vrijwilligers. Jijdoet040 is een gratis app voor mensen die zich graag in vrijwillig in willen zetten. Zij swipen door het aanbod van mooie, belangrijke, gezellige, indrukwekkende en toffe klussen die de organisaties op de app gezet hebben. Jijdoet040 wordt doorontwikkeld, zo kunnen we nog meer mensen inspireren en matchen.

Vrijwilligersbeleid: training en advies

Werken met vrijwilligers is heerlijk, maar het gaat niet vanzelf. Want hoe doe je dat met begeleiding en hoe ga je om met kwetsbare vrijwilligers, hoe organiseer je de waardering, hoe leg je gegevens vast (binnen de kaders van de wet) en hoe blijf je voldoende vrijwilligers houden voor je werk? Allemaal onderwerpen die aan bod komen in een vrijwilligersbeleid.

Flexibele vrijwillige inzet

Door eenmalige of projectmatige klussen aan te bieden aan potentiële vrijwilligers, verlaag je de drempel voor mensen om zich vrijwillig in te zetten. Ook door rollen en taken aan te passen of op te knippen draagt een organisatie bij aan de flexibiliteit voor vrijwilligers. Het is een relatief nieuwe trend, dus Eindhoven Doet biedt blogs over dit onderwerp, een werkboek als gratis download via de website, een workshop en een werklab. Deze diensten vullen we graag aan naar behoefte van de organisaties.

Netwerken: Inspireren en leren van elkaar

Er is zoveel ervaring en kennis in de stad, bij alle organisaties. We zetten de wijsheid van de groep graag in, zodat niemand het wiel opnieuw hoeft uit te vinden. Dat doen we door bij inspiratiesessies heel actief in te zetten op ontmoeting, netwerken en uitwisselen. Ook online hosten we een community op Facebook. In de groep Eindhoven Doet Special: samen naar meer vrijwillige inzet zitten ruim 70 vertegenwoordigers van vrijwilligersorganisaties en de groep blijft groeien. Hier wisselen Eindhovense organisaties ervaringen uit en delen zij tips.

Samenwerking en verbinding zijn belangrijke waarden voor Eindhoven Doet, activiteiten worden veelal in samenwerking met partners aangeboden.

Verantwoording

Uit dit onderzoek kunnen we een heel aantal valide conclusies trekken. Desondanks verantwoorden we een aantal zaken die de cijfers enigszins kunnen vertekenen. In 2017 en 2019 deden we onderzoek onder zowel vrijwilligersorganisaties als individuele vrijwilligers en niet-vrijwilligers. In 2021 hebben we alleen onderzoek gedaan onder vrijwilligersorganisaties. De resultaten over het gedrag en motivaties van vrijwilligers zijn dus door de bril van de organisaties.

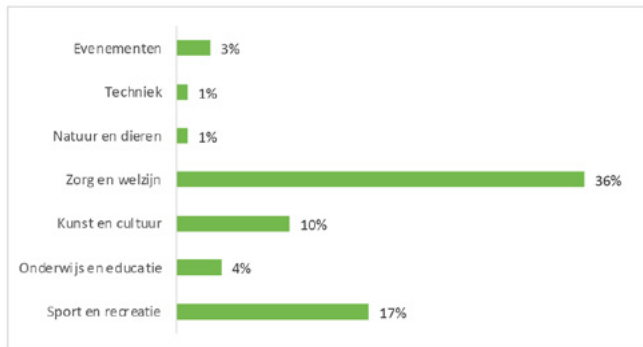
Uit ons onderzoek blijkt dat minder organisaties een tekort aan vrijwilligers ervaren. Uit de inwoners enquête van de gemeente Eindhoven (2020) blijkt dat minder Eindhovenaren vrijwilligerswerk doen, van 41% in 2019 naar 37% in 2020. Omdat Eindhoven Doet onderzoek onder organisaties heeft gedaan en niet onder individuele vrijwilligers, geeft ons onderzoek een ander beeld. We weten nu wat het percentage is van organisaties die een tekort ervaren, niet hoeveel vrijwilligers er nodig zijn. Om een voorbeeld te noemen: een organisatie kan honderd vrijwilligers verloren zijn, in ons onderzoek is dat dus één organisatie, hoe groot het tekort daar is, is niet onderzocht.

De meeste organisaties in die deelnamen aan dit onderzoek komen uit de sector zorg en welzijn. Sport, natuur en cultuur zijn ook grote vertegenwoordigers van vrijwilligerswerk in de stad, maar hebben minder deelgenomen aan dit onderzoek. We zien dit met name terug in de leeftijdsopbouw van de vrijwilligers, waar zorg en welzijn het grootste aantal vrijwilligers voor hun rekening nemen.

Bijlage Tabellen

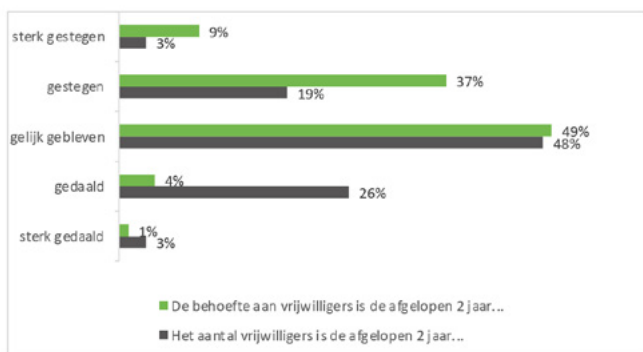
Tabel 1:

Het ervaren tekort aan vrijwilligers per sector

Tabel 2:

Het aantal vrijwilligers en de behoefte aan vrijwilligers is...

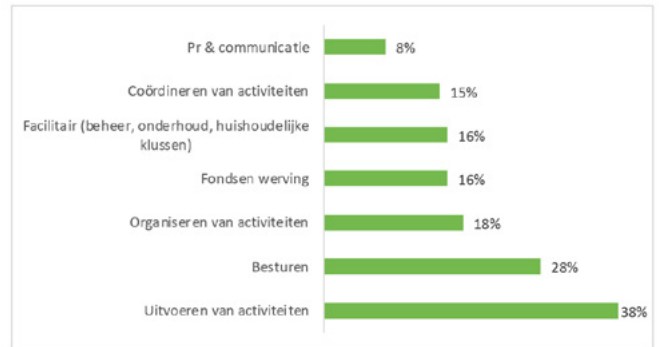
Tabel 3:

Hoe komt het dat jouw organisatie momenteel niet over voldoende vrijwilligers beschikt?

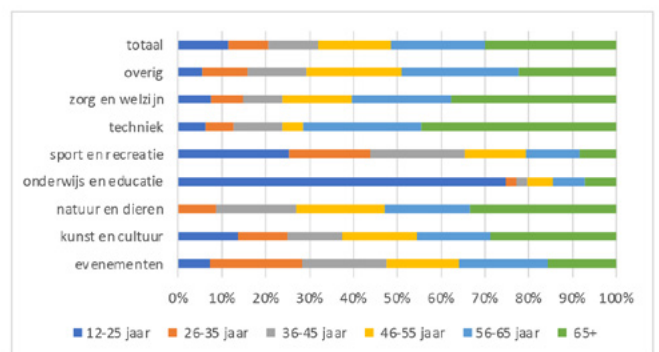
Tabel 4:

Bij welke vacatures ervaar je de grootste problemen?

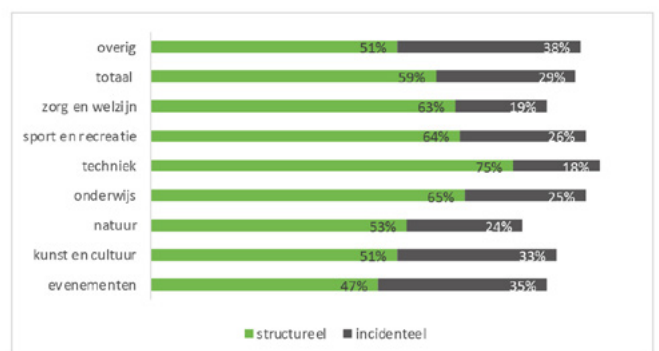
Tabel 5:

Hoe is de leeftijdsopbouw van het vrijwilligersbestand

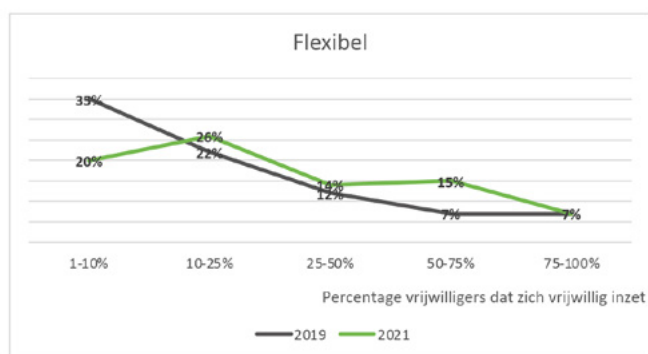
Tabel 6:

Hoeveel procent van de vrijwilligers zijn structureel en/of flexibel actief

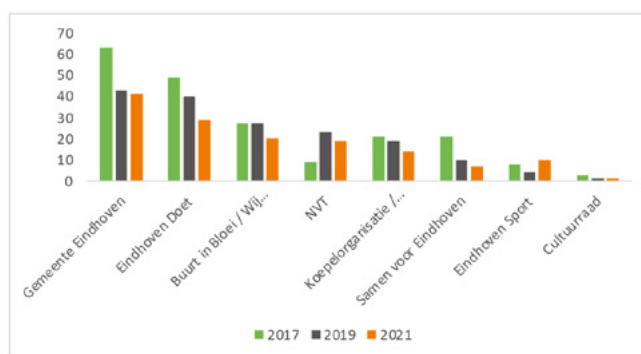
Tabel 6a:

Hoeveel procent van de vrijwilligers zijn flexibel actief 2019/2021

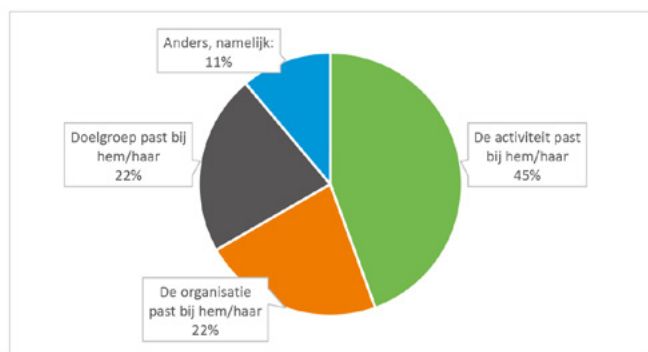
Tabel 9:

Bij welke ondersteunende organisatie klopt jouw organisatie aan met vragen?

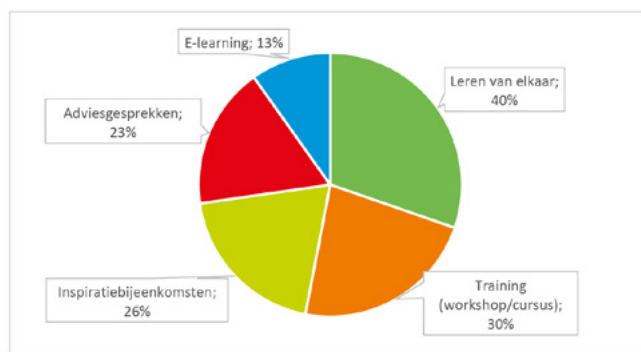
Tabel 7:

Wat zijn de twee voornaamste redenen dat een vrijwilliger start bij jouw organisatie?

Tabel 10:

In welke vorm kan jouw organisatie ondersteuning goed gebruiken?

Tabel 8:

Succesfactoren voor het behouden van de vrijwilligers

